

การพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์
ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
The Development of Undergraduates' Potentials in Teaching Economics Course
in the Field of Social Studies Teaching, Mahamakut Buddhist University; Lanna Campus

พิมภัสสร เต็ดขาด¹

Pimpatsorn Dedkhad

Corresponding Author E-mail: nu.namrz@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา 2) สะท้อนผลศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครูสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาปีการศึกษา 2564 จำนวน 38 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน 1) การศึกษาความต้องการสมรรถนะที่นำมาใช้ในการจัดการสอนในสาขาสังคมศึกษา 2) พัฒนารูปแบบสมรรถนะด้านการสอน 3) นำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย 4) รายงานผลการทดลองและนักศึกษาทำการสะท้อนกลับของกิจกรรม (AAR)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจเป็นเพศชาย 9 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 และเพศหญิง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75 มีความต้องการในด้านกลยุทธ์เพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ($\mu = 4.33$, S.D. = 0.45) การวางแผนในการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 4.21$, S.D. = 0.40) และการจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ ($\mu = 4.23$, S.D. = 0.38) การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้โดยรวมต้องการมาก ($\mu = 4.15$, S.D. = 0.35) ผลการพัฒนาสมรรถนะการสอนพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.03$, S.D. = 0.40) ผลการสะท้อนผลการพัฒนาสมรรถนะ พบว่า นักศึกษาและอาจารย์เข้าร่วมการปฏิบัติงานร้อยละ 90 สะท้อนผลว่านักศึกษามีองค์ความรู้ด้านสมรรถนะการสอนและกิจกรรมซึ่งเป็นที่น่าสนใจของนักเรียน ด้านอุปสรรคที่พบเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้นักศึกษาบางกลุ่มต้องจัดกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ และผลการวัดความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการพัฒนาสมรรถนะพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.08$, S.D. = 0.36)

คำสำคัญ: การพัฒนา, สมรรถนะด้านการสอน, การสอนสังคมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop the potential of teaching in the field of Economics of the students in the field of social studies teaching; 2) to reflected the results of competency development in the field of Economics of the students in the field of social studies teaching. The sample group included 38 students in teaching social studies, academic year 2021 who were obtained by the purposive sampling. The research was conducted in 4 steps; 1) a studying of competency requirements applied to teaching management in the field of social studies; 2) developing a model of teaching competency; 3) applying the teaching competency in practice to the target group; 4) reporting the results of the experiment with the activity reflection of students (AAR).

The results showed that the survey respondents were 9 males, representing 56.25% and 7 females, representing 43.75% had interested in strategies to motivate learners with effective learning

¹มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

($\mu = 4.33$, S.D. = 0.45), planning in learning management ($\mu = 4.21$, S.D. = 0.40) and setting up a learning environment ($\mu = 4.23$, S.D. = 0.38) reflection of learning management results. Overall, high demand ($\mu = 4.15$, S.D. = 0.35) results of teaching competency development. It was found that the overall level was at a high level ($\mu = 4.03$, S.D. = 0.40). The results reflected the results of competency development. It was found that 90 percent of students and instructors participated in the practice, reflecting the results that students had knowledge of competency. Teaching with activities were catching interest to students. The obstacles encountered by the 2019 coronavirus epidemic forced some groups of students to organize online, and the overall satisfaction of students with performance improvement was found to be at a high level ($\mu = 4.08$, S.D. = 0.36).

Keywords: Learning development, Teaching competency, Social studies

บทนำ

ปัจจุบันสภาพสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันเป็นอย่างมาก วิชาเศรษฐศาสตร์ เป็นวิชาที่สอนเกี่ยวกับการผลิต การแจกจ่าย การบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน จึงเป็นวิชาที่สำคัญวิชาหนึ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ วิชาเศรษฐศาสตร์จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งสอนว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตัวตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 1) ซึ่ง พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2560) ได้กล่าวถึงปัญหาในการสอนรายวิชาเศรษฐศาสตร์และได้ใช้แนวคิดเรื่องเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources Economics) และเศรษฐศาสตร์แรงงาน (Labor Economics) มาศึกษาเรื่องครูในภาคเอกชนใช้แนวคิด Human Resources Economics มาพัฒนาคนและองค์กรอย่างเป็นระบบกันเต็มบ้านเต็มเมือง แต่เมื่อมาดูที่ระบบครู กลับไม่มีการใช้ Human Resources Economics เข้ามาแต่เลย เราศึกษาระบบของครูผ่านกรอบใหญ่ที่เรียกว่า R2R นั่นคือ การวิเคราะห์ระบบบุคลากรครูตั้งแต่กระบวนการคัดเลือกครูจนถึงเกษียณว่าระบบครูใช้การได้แค่ไหน ในส่วนของแนวคิดเศรษฐศาสตร์แรงงาน เราจะเริ่มศึกษาจากด้านอุปทานของแรงงาน นั่นคือการผลิตครู เช่น ครูมีจำนวนเท่าไร ค่าจ้างและผลตอบแทนเป็นอย่างไร เมื่อเวลาผ่านไปเงินเดือนของเขาเพิ่มขึ้นหรือลดลงเมื่อเทียบกับอาชีพอื่น รวมถึงความแตกต่างภายในอาชีพของเขาเอง เช่น ครูอนุบาล ครูประถม ครูมัธยม ครูมหาวิทยาลัย มีความแตกต่างกันหรือไม่จากนั้นเราจะศึกษาจากด้านอุปสงค์สำหรับแรงงานหรือการจ้างแรงงานครู ประเด็นที่สนใจ เช่น โรงเรียนมีความสามารถในการจ้างครูหรือไม่ เขาเลือกครูเองได้ไหม โรงเรียนใช้งานครูอย่างเหมาะสม ให้ทำงานที่ควรจะทำหรือไม่ มีวิธีการพัฒนาครูอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ นำไปสู่คุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้นหรือไม่ จากนั้นเราได้นำทั้งด้านอุปทานและอุปสงค์มาเชื่อมกัน เพื่อดูเรื่องประสิทธิภาพที่สุดท้ายแล้วคุณภาพของครูเป็นอย่างไร และอะไรที่ทำให้ครูเก่งหรือไม่เก่งและคำว่า “ครูเก่ง” นี่ก็เป็นปัญหาเป็นหนึ่งในโจทย์วิจัยที่คิดมาว่าครูเก่งจะวัดอย่างไร เพราะในเมืองไทยเวลาเราไปวัดคุณภาพครู เรามักจะพิจารณาว่า หนึ่ง ครูดีต้องจบครูศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ สอง ครูดีต้องจบปริญญาโท คำถามคือ “แค่ 2 เงื่อนไข ซึ่งจริง ๆ แล้ว ครูที่มีคุณภาพอาจมีสภาพเรียนไม่จบอะไรเลย แต่เป็นคนใส่ใจเด็ก รักเด็ก หุ่เมเทให้เด็ก ซึ่งตรงนี้เราวัดเชิงปริมาณไม่ได้”

นอกจากนั้น สุพรรณิ ชาญประเสริฐ (2557, น. 4-5) กล่าวว่า แนวทางจัดการเรียนรู้ของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การจัดการเรียนรู้ควรออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยให้มีกิจกรรมเชิงปฏิบัติการไม่เน้นการสอนแบบบรรยายที่ใช้เวลานาน ๆ หากเป็นการบรรยายควรมีกิจกรรมขึ้นเป็นช่วง ๆ ซึ่งกิจกรรมนั้นอาจมีความหลากหลาย เช่น การบันทึกอย่างมีโครงสร้าง การทำแผนภาพ ผังโน้ตส์ การวาดรูป การยกตัวอย่าง การนำเสนองานการร่วมแสดงความคิดเห็นการสรุปความรู้ ด้วยการใช้ภาษาของตนเองผู้สอนควรออกแบบหรือเลือกกิจกรรมที่มีความหลากหลายมีความเหมาะสม และที่สำคัญกิจกรรมนั้นต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการทำงานหรือลงมือปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีอิสระในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอนในเวลาที่ยาวนาน เช่น ขณะที่ผู้เรียนกลุ่มหนึ่งกำลังดำเนินกิจกรรมตามใบงาน อีกกลุ่มหนึ่งอาจศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากหนังสือ เอกสาร แต่อีกกลุ่มหนึ่งอาจดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้เร็วหรือช้าแตกต่างกัน ดังนั้นผู้สอนต้องมีการออกแบบกิจกรรมหรือวิธีการดำเนินการเรียนรู้นอกเหนือจากบทเรียนปกติ ผู้สอนควรแบ่งสัดส่วนเวลาส่วนใหญ่ในการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความเข้าใจและมีทักษะที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึก โดยใช้เวลาในการถ่ายทอดข้อมูลในส่วนที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบผิวเผินในสัดส่วนที่น้อยกว่านอกจากนี้ผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ประโยชน์และแสดงออกถึงประสบการณ์ที่พวกเขาได้เรียนรู้ รวมทั้งมีโอกาสดำเนินกิจกรรมย้อนกลับทันทีจากเพื่อนหรือครูผู้สอน รูปแบบของการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่นิยมนำมาใช้ในห้องเรียนและการเลือกใช้กิจกรรมรูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม จำนวนผู้เรียน ระยะเวลาในการทำกิจกรรม ขนาดของห้องเรียน พื้นที่ในการทำกิจกรรม รวมทั้งทักษะความสามารถในการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน

กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ฉะนั้นครูผู้สอนจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 8) ทั้งนี้สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ได้มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา ED 1146 รายวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นรายวิชาเอกบังคับเรียน เพื่อให้ นักศึกษานำความรู้ในรายวิชานี้ไปประกอบวิชาชีพครู ซึ่งผู้สอนได้สังเกตเห็นว่า ในรายวิชาดังกล่าวมีความยากของเนื้อหา ต้องเข้าใจหลักการในการวิเคราะห์ของข้อมูล วิธีการสร้างข้อมูลจากนามธรรมให้เกิดเป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย สามารถใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ ดังนั้นจึงได้ใช้แนวคิดดังกล่าวสร้างงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา” นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มทักษะการสอนในสาขาวิชาการสอนสังคมให้เกิดประสิทธิภาพของความเป็นครูสังคมศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
2. เพื่อสะท้อนผลศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ อาจารย์และนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชา ED1146 รายวิชาเศรษฐศาสตร์ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 38 รูป/คน

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยออกแบบและสร้างขึ้นเองซึ่งประกอบด้วย

2.1 แบบประเมินการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

1) ชั้นการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ เรื่องสมรรถนะด้านการสอนวิชาการสอนสังคมศึกษาเพื่อสรุปองค์ความรู้ในการใช้ออกแบบการประเมินการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนซึ่งเป็นเครื่องมืองานวิจัยเพื่อใช้ประเมิน

2) ชั้นสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาออกแบบการประเมินการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ประกอบไปด้วยแบบรายการจำนวน 3 ด้าน เพื่อให้ที่ปรึกษาโครงการวิจัยและผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

3) ชั้นหาประสิทธิภาพของเครื่องมืองานวิจัย ผู้วิจัยได้ทำแบบประเมินการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาที่ออกแบบให้ที่ปรึกษาโครงการวิจัยได้ตรวจสอบแก้ไขข้อคำถาม และผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขตามคำแนะนำของที่ปรึกษาโครงการวิจัยเรียบร้อยแล้วจึงทำแบบสำรวจข้างต้น ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย การประเมินและหาประสิทธิภาพและหาค่าดัชนีความสอดคล้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ได้เท่ากับ 0.98 ของเครื่องมือในการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญนำกลับมาปรับปรุงและนำกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อจัดพิมพ์แบบสำรวจฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป และนำผลที่ได้มาสรุปผลและอภิปรายผล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

2.2 แบบสะท้อนผลศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รูปแบบการนำเสนอด้วยตาราง และอธิบายเพิ่มเติม ดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ วิเคราะห์ คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ วิเคราะห์ คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3) นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ประเด็นเกี่ยวกับความต้องการ ซึ่งเป็นแบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของ

นักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษามาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ การสังเกตการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนและแบบการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) และแบบบันทึกการสะท้อนคิด AAR นำมาวิเคราะห์คำถามปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปเป็นข้อมูลด้วยการเขียนเชิงพรรณนา

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนประจำรายวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น จำนวน 1 คน และนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 37 รูป/คน สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งหมด จำนวน 38 รูป/คน

การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 1 ทั้งหมดจำนวน 37 รูป/คน (เนื่องจากรายวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น เปิดสอนในระดับชั้นปีที่ 1) และอาจารย์ผู้สอนรายวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด จำนวน 38 รูป/คน

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษา สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนาครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ด้านดังต่อไปนี้

- 1) ด้านเนื้อหาของวิชาเศรษฐศาสตร์ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา
- 2) ด้านการสอนในรายวิชาเศรษฐศาสตร์

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในการวิจัยซึ่งแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

5.1 การดำเนินการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาแนวคิด หลักการ และสำรวจความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา เป็นขั้นตอนในการออกแบบเพื่อให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษา

5.2 การดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาตามสมรรถนะซึ่งเป็นการนำข้อมูลจากการศึกษาสำรวจในระยะที่ 1 มาพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มทดลองเพื่อตรวจสอบความคุณภาพด้านความตรงและความเหมาะสมของกรอบการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ซึ่งนำผลที่ได้หลังจากการทดลองมาปรับปรุงตามคำแนะนำ ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นปรับปรุงแล้วนำกรอบการพัฒนาสมรรถนะไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

5.3 การดำเนินการระยะที่ 3 นำกรอบการสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษามาใช้ในจริงกับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาที่จะออกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 มาจัดกิจกรรมตามกรอบที่ได้วางไว้แล้วนักศึกษานำกระบวนการที่ได้ไปใช้ทดลองจัดกิจกรรมจริงในสถานศึกษาตามกรอบของการพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

5.4 การดำเนินการระยะที่ 4 นำผลที่ได้จากการทดลองที่ได้จากสถานศึกษาของนักศึกษามาทำผลสะท้อนกลับของกิจกรรม (AAR) ผู้วิจัยประเมินผลสมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาวิชาสาขาวิชการศึกษาศึกษา สรุปผลการประเมินเพื่อวิเคราะห์ผลทางสถิติต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การประเมินการพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาวิชาการศึกษาสอนสังคมศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พบว่า

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสำรวจเป็นเพศชาย 11 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 29.73 และเพศหญิง 26 คน คิดเป็นร้อยละ 70.27 ผลการประเมินด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างมีการประเมินพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายการพบว่า กระตุ้นให้ได้ฝึกการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยอันดับที่สอง ($\mu = 4.22$, S.D. = 0.42) สอนอย่างมีขั้นตอน อธิบายชัดเจนตรงประเด็น สรุปสาระสำคัญ มีค่าเฉลี่ยอันดับที่สาม ($\mu = 4.19$, S.D. = 0.40) มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญในเนื้อหาที่สอนและชี้ถึงความสัมพันธ์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอันดับที่สี่ ($\mu = 4.16$, S.D. = 0.37) จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการตรวจงานมีการอธิบายและคืนงานที่มอบหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอันดับที่ห้า ($\mu = 4.14$, S.D. = 0.35) ชี้แจงแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอันดับที่หก ($\mu = 4.11$, S.D. = 0.31) แนะนำหนังสือ ตำรา และแหล่งความรู้เพิ่มเติม/มีเอกสารประกอบการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอันดับที่เจ็ด ($\mu = 4.08$, S.D. = 0.28) มีการเตรียมความพร้อมในการสอน จัดกิจกรรมส่งเสริมการฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้เป็นกลุ่มและมีการยกตัวอย่าง สถานการณ์ ฯลฯ ประกอบเพื่อความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอันดับที่แปด ($\mu = 4.05$, S.D. = 0.23) และมีการวัดผลการเรียนรู้ระหว่างสอนมีวิธีการและเกณฑ์การวัดผลประเมินผลที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu = 4.03$, S.D. = 0.16)

ด้านกระบวนการและเทคนิคการสอนเชิงปฏิบัติการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการประเมินการพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ (ด้านกระบวนการและเทคนิคการสอนเชิงปฏิบัติการ) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.22$, S.D. = 0.53) เมื่อแยกเป็นรายการพบว่า เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล, ข่าวสาร, สารสนเทศ, และหลักการสู่การสร้างความคิดรวบยอด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.30$, S.D. = 0.46) กิจกรรมมีความน่าสนใจ ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยอันดับที่สอง ($\mu = 4.27$, S.D. = 0.45) กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิด แสดงเห็นความคิดเห็น วิพากษ์ วิจัยด้วยหลักการ เหตุผลและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำเสนอข้อมูลอย่างหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน อันดับที่สาม ($\mu = 4.24$, S.D. = 0.43) ผู้สอนให้ผู้เรียนเรียนวางแผนในหัวที่ศึกษาด้วยตนเองและเป็นกิจกรรมที่สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ในสถานการณ์จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน อันดับสี่ ($\mu = 4.19$, S.D. = 0.40) การวัดและการประเมินผลมีความหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอันดับที่ห้า ($\mu = 4.16$, S.D. = 0.37) และเป็นกิจกรรมที่มีการสร้างองค์ความรู้ ทั้งจากการปฏิบัติ จากประสบการณ์ และจากการสรุปบทวนของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu = 4.14$, S.D. = 0.35)

ด้านกระบวนการและเทคนิคการสอนเชิงปฏิบัติการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการประเมินการพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ (ด้านกระบวนการและเทคนิคการสอนเชิงปฏิบัติการ) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.22$, S.D. = 0.53) เมื่อแยกเป็นรายการพบว่า เป็น

กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล, ข่าวสาร, สารสนเทศ, และหลักการสู่การสร้างความคิดรวบยอด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.30$, S.D. = 0.46) กิจกรรมมีความน่าสนใจ ท้นต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยอันดับที่สอง ($\mu = 4.27$, S.D. = 0.45) กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิด แสดงเห็นความคิดเห็น วิภาษณ์ วิจารณ์ ด้วยหลักการ เหตุผลและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำเสนอข้อมูลอย่างหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน อันดับสาม ($\mu = 4.24$, S.D. = 0.43) ผู้สอนให้ผู้เรียนเรียนวางแผนในหัวที่ศึกษาด้วยตนเองและเป็นกิจกรรมที่สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ในสถานจริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน อันดับสี่ ($\mu = 4.19$, S.D. = 0.40) การวัดและการประเมินผลมีความหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอันดับที่ห้า ($\mu = 4.16$, S.D. = 0.37) และเป็นกิจกรรมที่มีการสร้างองค์ความรู้ ทั้งจากการปฏิบัติ จากประสบการณ์ และจากการสรุปบทวนของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu = 4.14$, S.D. = 0.35)

ด้านความเป็นครู พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการประเมินการพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ (ด้านความเป็นครู) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.25$, S.D. = 0.43) เมื่อแยกเป็นรายการพบว่า ให้ความเสมอภาคและมีความยุติธรรมกับนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.38$, S.D. = 0.49) แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมและปฏิบัติต่อนักศึกษาโดยไม่ใช้อารมณ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน อันดับที่สอง ($\mu = 4.30$, S.D. = 0.46) ถ้าขาดสอนจะแจ้งล่วงหน้า และจัดเวลาสอนชัดเจน มีค่าเฉลี่ยอันดับที่สาม ($\mu = 4.27$, S.D. = 0.45) เข้าสอนสม่ำเสมอ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและอัยาศัยดีพร้อมเป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่นักศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน อันดับสี่ ($\mu = 4.24$, S.D. = 0.43) และเริ่มและเลิกสอนตรงเวลาอย่างสม่ำเสมอ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพความเป็นครูและเอาใจใส่ดูแลให้นักศึกษามีพฤติกรรมที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน น้อยที่สุด ($\mu = 4.19$, S.D. = 0.40)

2. ผลการวิเคราะห์การประเมินการพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พบว่า

การประเมินการพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ (ด้านผู้เรียน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.71$, S.D. = 0.42) เมื่อแยกเป็นรายการพบว่า ผู้เรียนร่วมกันจัดเก็บ ทำความสะอาดอุปกรณ์และสถานที่หลังการปฏิบัติกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 3.89$, S.D. = 0.31) ผู้เรียนกล่าวนำเสนอและแสดงความคิดเห็น และได้แย้งอย่างมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ยอันดับที่สอง ($\mu = 3.86$, S.D. = 0.35) ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ สามารถทำกิจกรรมจนสำเร็จลุล่วง มีค่าเฉลี่ยอันดับที่สาม ($\mu = 3.81$, S.D. = 0.40) ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอันดับสี่ ($\mu = 3.78$, S.D. = 0.42) ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยอันดับที่ห้า ($\mu = 3.73$, S.D. = 0.45) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยอันดับที่หก ($\mu = 3.54$, S.D. = 0.51) และผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu = 3.38$, S.D. = 0.49)

ด้านกระบวนการและเทคนิคการสอน พบว่าการประเมินการพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ (ด้านกระบวนการและเทคนิคการสอน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.60$, S.D. = 0.47) เมื่อแยกเป็นรายการพบว่า ผู้เรียนวางแผนในหัวข้อที่ศึกษาด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 3.84$, S.D. = 0.37) กิจกรรมที่มีการสร้างองค์ความรู้ ทั้งจากการปฏิบัติ จากประสบการณ์และจากการสรุปบทวนของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอันดับที่สอง ($\mu = 3.78$, S.D. = 0.42) กิจกรรมที่สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีค่าเฉลี่ยอันดับที่สาม ($\mu = 3.68$, S.D. = 0.47) กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และหลักการสู่การสร้างความคิดรวบยอด มีค่าเฉลี่ยอันดับสี่ ($\mu = 3.65$, S.D. = 0.48) กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิด แสดงเห็นความคิดเห็น วิภาษณ์ วิจารณ์ ด้วยหลักการ เหตุผลให้กับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอันดับที่ห้า ($\mu = 3.62$, S.D. = 0.49)

กิจกรรมมีความน่าสนใจ ท้นต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยอันดับที่หก ($\mu = 3.54$, S.D. = 0.51) และผู้เรียนนำเสนอข้อมูลอย่างหลากหลายและการวัดและการประเมินผลมีความหลากหลายจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันน้อยที่สุด ($\mu = 3.38$, S.D. = 0.49)

3. ผลการสรุปการเพื่อสะท้อนผลศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พบว่า

การทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) ประกอบด้วยนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 16 คน และอาจารย์ประจำหลักสูตรที่ออกนิเทศจำนวน 1 คน รวม 17 คน มีเป้าหมายของงานเชิงปริมาณ ร้อยละ 90 เชิงคุณภาพ ร้อยละ 80 ผลการปฏิบัติ/ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง นักศึกษามีศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ โดยผู้สอนออกแบบการเรียนรู้การสอนเชิงปฏิบัติการด้วยกระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้ในการศึกษารายวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งผู้สอนได้สำรวจความต้องการของผู้เรียนและปัญหาการเรียนในเทอมที่ผ่านมา นำมาประยุกต์การสอนเชิงปฏิบัติการโดยใช้เนื้อหารายวิชาเศรษฐศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การแก้ปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการเรียนการสอนและสร้างสิ่งใหม่ในการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ทั้งนี้การออกแบบการเรียนรู้การสอน กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลจะเป็นไปตามสภาพจริง ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิด (Think-Pair-Share) ในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้โดยผู้เรียนคิดเกี่ยวกับประเด็นที่กำหนดแต่ละคนจากนั้นให้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนในกลุ่ม และนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมดโดยการเรียนรู้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยจัดเป็นกลุ่มๆเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และพิจารณาข้อสงสัยต่าง ๆ ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนจะคอยช่วยเหลือกรณีที่มีปัญหา กิจกรรมการเรียนรู้มีการใช้เกมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เข้าบูรณาการใน การเรียนการสอน ซึ่งใช้ในขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน การสอน การมอบหมายงาน และการประเมินผลการสอนเชิงปฏิบัติการในการทดลองใช้นั้นเกิดจากการลงมือปฏิบัติของผู้เรียนทั้งรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มโดยผู้เรียนมีการเปลี่ยนองค์ความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนค่อนข้างมีอิสระในการเรียนรู้โดยรูปแบบของการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในห้องเรียนเป็นกิจกรรมเป็นรายบุคคล (Individual Activities) กิจกรรมแบบจับคู่ (Paired Activities) กิจกรรมกลุ่มย่อย (Small Group Activities) กิจกรรมแบบโครงสร้าง (Project Activities) ทั้งนี้ผู้สอนให้ผู้เรียนมีอิสระในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอนในเวลาพร้อมกัน นอกจากนี้ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ และแสดงออกถึงประสบการณ์ที่พวกเขาได้เรียนรู้ รวมทั้งมีโอกาสดำเนินข้อมูลย้อนกลับที่จากเพื่อนและผู้สอน

การปรับปรุงพัฒนานักศึกษาสะท้อนผลผ่านการประเมินการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการพร้อมกับข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ในการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้ปรับปรุง พัฒนาในครั้งต่อไปนักศึกษาได้ทำกิจกรรมวางแผนไว้ได้ครบตามเนื้อหาและกิจกรรมแต่บางกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมกลุ่มต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื่องจากเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้นักศึกษาบางกลุ่มไม่สามารถทำกิจกรรมตามระยะเวลาที่กำหนดทั้งนี้จึงแก้ปัญหาด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ทั้งนี้ประเด็นที่ได้เรียนรู้ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน กิจกรรมการสอนยึดปัญหาเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรส่งเสริมความรับผิดชอบในการค้นคว้าและส่งเสริมการเรียนรู้ นอกเวลาของผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการสรุปการพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พบว่า

การประเมินการพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ (ด้านผู้เรียน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.71$, S.D. = 0.42) เมื่อแยกเป็นรายการพบว่า ผู้เรียนร่วมกันจัดเก็บ ทำความสะอาด อุปกรณ์และสถานที่หลังการปฏิบัติกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 3.89$, S.D. = 0.31) และผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu = 3.38$, S.D. = 0.49) ด้านกระบวนการและเทคนิคการสอน พบว่า การประเมินการพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ (ด้านกระบวนการและเทคนิคการสอน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.60$, S.D. = 0.47) เมื่อแยกเป็นรายการพบว่า ผู้เรียนวางแผนในหัวข้อที่ศึกษาด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 3.84$, S.D. = 0.37)

กิจกรรมที่มีการสร้างองค์ความรู้ ทั้งจากการปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษามาต ธนศานนท์ (2555) ได้ศึกษา รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมใน การพัฒนางานโรงเรียนอนุบาลตามหลักเศรษฐกิจ พอเพียงของโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า จังหวัดชลบุรี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนา งานโรงเรียนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า จังหวัดชลบุรี โดยใช้แนวคิดของเคมมิสและแม็คแทกการ์ท ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ตัวแทนผู้บริหาร จำนวน 2 คน ตัวแทนครู จำนวน 7 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 5 คน ตัวแทนผู้ปกครอง 9 คน ของโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า จังหวัดชลบุรี ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนางานโรงเรียนตาม หลักเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนอนุบาลบ้านต้นกล้า จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย รูปแบบการพัฒนา

การวิจัยของพัชธิชา กุลสุวรรณ, จุไรรัตน์ คุรุโคตร และ ประยูร วงศ์จันทร์ (2560) ได้ศึกษา การจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์กับการจัดการมลพิษอย่างยั่งยืน สำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม การวิจัยนี้จึงมีความมุ่งหมาย คือ 1) เพื่อหาประสิทธิภาพคู่มือการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์กับ การจัดการมลพิษอย่างยั่งยืน สำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์กับการจัดการมลพิษอย่างยั่งยืนสำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 3) เพื่อเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์กับการจัดการมลพิษอย่างยั่งยืน เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทักษะทางเศรษฐศาสตร์กับการจัดการมลพิษอย่างยั่งยืน ก่อนเรียนและหลัง เรียนเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม การวิจัยครั้งนี้เป็น การคัดเลือก กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภาคต้นปีการศึกษา 2557 จำนวน 63 คน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์กับการจัดการมลพิษ อย่างยั่งยืนแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์กับการจัดการมลพิษอย่างยั่งยืน แบบวัดเจตคติต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม แบบวัดทักษะเศรษฐศาสตร์กับการจัดการมลพิษอย่างยั่งยืน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน Paired t-test ผลการศึกษา พบว่า คู่มือการ จัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์กับการจัดการมลพิษอย่างยั่งยืน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 91.56/90.00 ดัชนี ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์กับการ

จัดการมลพิษอย่างยั่งยืน มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.704 แสดงว่าหลังเรียนด้วยคู่มือนิสิตมีความก้าวหน้าในการเรียน ร้อยละ 70.40 และนิสิตที่เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์กับการจัดการมลพิษอย่างยั่งยืน มีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์กับการจัดการมลพิษ อย่างยั่งยืน เจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทักษะทางเศรษฐศาสตร์กับการจัดการมลพิษอย่างยั่งยืนหลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

2. จากผลการสรุปการเพื่อสะท้อนผลศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา พบว่า

ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิด (Think-Pair-Share) ในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ โดยผู้เรียนคิดเกี่ยวกับประเด็นที่กำหนดแต่ละคน จากนั้นให้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนในกลุ่ม และนำเสนอความคิดเห็นต่อผู้เรียนทั้งหมดโดยให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยจัดเป็นกลุ่มๆ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และพิจารณาข้อสงสัยต่างๆ ในการปฏิบัติกิจกรรม มีผู้สอนจะคอยช่วยเหลือกรณีที่มีปัญหา กิจกรรมการเรียนรู้มีการใช้เกมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เข้าบูรณาการในการเรียนการสอน ซึ่งใช้ในชั้นการนำเข้าสู่บทเรียน การสอน การมอบหมายงาน และการประเมินผลสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรีย์ บุญรักษา (2560) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา: กรณีศึกษา โรงเรียนเมืองพัทยา 7 (บ้านหนองพังแค) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาในสังกัด เมืองพัทยา: กรณีศึกษา โรงเรียนเมืองพัทยา 7 (บ้านหนองพังแค) ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน หัวหน้างานจำนวน 6 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 9 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต แบบมีส่วนร่วมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา: กรณีศึกษา โรงเรียนเมืองพัทยา 7 (บ้านหนองพังแค) ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) องค์ประกอบด้านกิจกรรมการบริหารงานสถานศึกษา 6 งาน ได้แก่ 1.1) การบริหารงานวิชาการ คือ การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ 1.2) การบริหารงานบุคลากร คือการพัฒนาและเสริมสร้าง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 1.3) การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ คือการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา 1.4) การบริหารงานกิจการนักเรียน คือ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 1.5) การบริหารงานอาคารสถานที่ คือการพัฒนาการจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม 1.6) การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน คือการพัฒนาการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา 2) องค์ประกอบกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การบ่งชี้ความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดความรู้ให้เป็นระบบ การเข้าถึงความรู้ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการเรียนรู้ 3) ปัจจัยที่สนับสนุนให้การจัดการ ความรู้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยภาวะผู้นำ กลยุทธ์วัฒนธรรมองค์การเทคโนโลยี โครงสร้าง และการวัดผล ประสิทธิภาพจากการนำรูปแบบการจัดการความรู้ของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา : กรณีศึกษา โรงเรียนเมืองพัทยา 7 (บ้านหนองพังแค) ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทำให้เกิด การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูผู้บริหาร สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน ครูสามารถนำการจัดการความรู้ไปพัฒนาสถานศึกษา ทำให้เกิด เป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และการวิจัยของชุมสุข สุขหิ้น (2560) ได้ศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เพื่อ

เสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และเพื่อประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปัญญาคิปปย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดสุรินทร์ธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 27 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ดังนี้ ระยะที่ 1 สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 2 ประเมินประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 4) การวัดและประเมินผลของรูปแบบ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความเหมาะสม อยู่ในระดับดี นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้นหลังการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การสอนเชิงปฏิบัติการรายวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนาและนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยโดยได้แนวคิด “4 จ” ดังต่อไปนี้

1. จุดประสงค์การเรียนรู้การเรียนต้องมีความชัดเจนตรงตามเนื้อหาของรายวิชา
2. จุดประกายองค์ความรู้ใหม่ที่หลากหลาย
3. จุดเชื่อมโยงหลักการทางเศรษฐศาสตร์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้น
4. จัดการเรียนรู้ที่หลากหลายด้วยสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดีขึ้น ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหมายของกิจกรรม และนำผลสะท้อนจากการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง

1.2 สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูและการใช้ครู ควรนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อเป็นแนวทางฝึกอบรมนักศึกษาครูและพัฒนาองค์กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการคัดเลือกเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยการอบรมและพัฒนา กิจกรรม การส่งเสริมการสอนโดยใช้พัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการในรายวิชาอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาประสิทธิภาพของพัฒนาศักยภาพการสอนเชิงปฏิบัติการในงานวิจัยเชิงคุณภาพ

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ กิจกรรม การอบรม การสอนเชิงปฏิบัติการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *แนวทางการนำมาตราฐานหลักสูตรไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลตามสภาพจริง*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชุมสุข สุขหิน. (2560). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 7(2), 152-172.
- พัชธิชา กุลสุวรรณ, จุไรรัตน์ คุรุโคตร, และ ประยูร วงศ์จันทร์. (2560) การจัดการเรียนการสอน เศรษฐศาสตร์กับการจัดการมลพิษอย่างยั่งยืน สำหรับนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(1), 265-276.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2560, 7 ธันวาคม). *สัมภาษณ์: 10 ปัญหาครูไทย ผ่านแว่นตา “ครูเศรษฐศาสตร์” ของพิริยะ ผลพิรุฬห์*. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://knowledgefarm.tsri.or.th/interview-piriya>
- สุพรรณิ ขาญประเสริฐ. (2557). Active Learning: การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *สสวท.*, 42(188), 3-6.
- สุรีย์ บุญรักษา. (2560). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบ การจัดการความรู้ของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา : กรณีศึกษา โรงเรียนเมืองพัทยา 7 (บ้านหนองพังแค). *พิมพ์นครวาร*, 13(1), 27-42.
- อุษามาศ ธเนศานนท์. (2555). รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนางานโรงเรียนอนุบาลตามหลักเศรษฐกิจ. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 6(1), 47-61.

